

Ball de l'arbre

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Matadepera
Emplaçament Es balla a la plaça de Cal Baldiró
Alçada: 429

Coordenades:

Latitud: 41.59904
Longitud: 2.02689
UTM Est (X): 418905
UTM Nord (Y): 4605717

Classificació

Número de fitxa 08120 - 133
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari Inventariat al Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya (CPF)
Generalitat i altres inventaris
Accés Obert
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat Pública
Fitxes associades:
[Festes de Sant Sebastià](#)
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 20/01/2021 - 15:31

Descripció

El Ball de l'Arbre és un ball rodó que es balla al voltant d'un pi, plantat al mig de la plaça, durant les festes de Sant Sebastià. És una dansa oberta a tothom, sense límit de balladors. La posició inicial és una rotllana al voltant de l'arbre i agafats de la mà, mirant al centre. L'estructura musical és en dues parts (AABB) que es repeteix tres vegades. La coreografia és una recreació feta per Lluís Puig i Carles Llongueras mantenint l'estructura del ball rodó tal com es descriu a continuació i que serveix de suport a la imatge que adjuntem:

El "peu D" indicarà el moviment del peu dret i "peu E" el del peu esquerre. A l'anacrusa del tema A s'aixeca el peu D per a puntejar al temps fort del primer compàs.

A1- el desplaçament comença cap a la dreta. La dansa s'inicia fent un punteig saltat amb el peu D. Tot seguit posem el peu D a terra i passem el peu E per darrera. Col·loquem el peu D en paral·lel i creuem el peu E per davant. Tot aquest punt de la dansa es fa dues vegades i acabem la part A1 amb un punteig saltat amb el peu D i aquest peu el col·loquem a terra i hi ajuntem el peu E per quedar amb els peus junts.

A2- desplaçament cap a l'esquerra. Es fan els mateixos passos que a la part A1, però en sentit contrari. El primer pas, el punteig saltat, s'inicia ara amb el peu E.

B- pas bàsic: Punt pla de costat. Es divideix la part B en quatre fragments.

B1- desplaçament cap a l'interior de la rotllana, començant amb el peu D, fem quatre passos de punt pla de costat i al darrer pas se substitueix la segona part del punt per tres cops de taló amb el peu D.

B2- desplaçament cap enrere. Comencem ara amb el peu D tres passos de punt pla de costat endarrere i acabem com al B1 picant tres cops de taló però ara amb el peu E.

B3- segon desplaçament cap a l'interior de la rotllana. Aquesta vegada comencem amb el peu E i fem tres passos de punt pla de costat i piquem a terra tres cops amb el taló D.

B4- segon desplaçament cap a l'exterior de la rotllana. Comencem amb el peu D i fem dos passos de punt pla de costat enrere. Ens deixem anar de les mans i fem una volta a lloc, girant cap a la dreta, en dos temps.

El tercer temps de B4 ja és el primer temps de B1 i, per tant, iniciem el primer pas de punt pla de costat de B1 amb el peu D i tornant-nos a agafar les mans. Tots els passos de B1 a B4 es tornen a ballar per segona vegada però en acabar la segona volta, posem peus junts per tornar a començar des de l'inici (A1).

Acompanyament musical de gralles i timbals. No requereix un vestuari específic.

Observacions:

428 - Inventari de danses vives de Catalunya

IPCIDV-4-0421 Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial del Vallès

Història

Segons Joan Amades (1987) aquest ball prové d'un antic costum vinculat al primer dia de l'any i present a molts pobles del Principat. Aquell dia, conegut antigament com a ninou, era tradició celebrar un Consell per a tractar els interessos comuns al que tenien dret a assistir tots els caps de casa. Els acords presos eren sagrats i el seu incompliment comportava la sanció general. En molts llocs hi havia el costum de fer un ball al voltant d'un arbre, per celebrar el final del Consell, en el qual només ballaven els caps de casa i en què el més vell feia de cap de dansa. En casos excepcionals es realitzava una Junta d'Arbre, un consell celebrat al bosc, sota l'ombra d'un arbre secular que abrigava als concurrents. Un cop acabada la junta es feia un ball rodó al voltant de l'arbre, com una forma de segellar i consagrar els acords presos.

Però la dansa de l'arbre, a Matadepera, es balla des de l'any 1991, el diumenge més proper al 20 de gener (festa de Sant Sebastià). Es balla després de l'ofici, després d'una cercavila, al voltant d'un pi, que és el principal protagonista d'aquestes festes. El punt central és la plaça de Cal Baldiró.

La recuperació d'aquest ball es fa de la mà dels Grallers de Matadepera, amb un contingut nou, amb melodia recollida per Joan Tomàs i coreografia de Lluís Puig amb la col·laboració de Carles Llongueras.

Després del Ball de l'Arbre hi ha sardanes i seguidament se celebra el Ball del Tortell, una reinterpretació d'una dansa que antigament es ballava a la vila el dia de sant Sebastià i que té la particularitat que els que l'executen regalen, seguint una antiga tradició, un tortell a la parella que treuen a ballar.

Bibliografia

AMADES, Joan (1987). *Costumari català. El curs de l'any*. Barcelona: Salvat Editores, SA, vol. I, pp. 326 i 327.

CASALS CANALIAS, Raimon (2017). Ball del tortell de Matadepera; dins *Inventari de danses vives de Catalunya*. Esbart Català de dansaires: <http://dancesvives.cat/?q=node/4385> [consulta realitzada el 15 de gener de 2021].

LLONGUERAS, Carles i TRULLÀS, Montse (ss.dd). *Ball de l'arbre de Matadepera*. Ajuntament de Matadepera.

MANYOSA i RIBATALLADA, Tomàs (2017). Les danses vives del Vallès; dins *El Vallès: festa, cultura popular i patrimoni cultural immaterial*. Sabadell: Fundació Bosch i Cardellach, pp. 131 – 153.

Enllaços d'interès:

[Inventari de danses vives de Catalunya](#)

